

Handläggare
Filippa Berencrutz
Telefon: 08-50825007**Till**
Socialnämnden
2025-10-21

Remiss av Handlingsplan för romsk inkludering 2030

Svar på remiss från kommunstyrelsen, Dnr KS 2025/809

Förvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat Handlingsplan för romsk inkludering 2030 till socialnämnden för besvarande.

Till Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna (MR-programmet) hör sex handlingsplaner, varav en är Handlingsplan för romsk inkludering 2030. Stockholms stads Handlingsplan för romsk inkludering 2030 syftar till att romer med stadigvarande vistelse i kommunen ska ha samma möjligheter som övriga invånare. Det övergripande målet är att romer ska ha full tillgång till mänskliga rättigheter, leva utan diskriminering och ha verkligt inflytande över sin livssituation.

Handlingsplanen utgår från MR-programmets tre fokusområden:

- Kunskap och information
- Velfärd och service
- Delaktighet och inflytande

Till varje fokusområde hör ett antal mål uppdelade i effektmål och resultatmål och för varje resultatmål finns ansvariga nämnder angivna. Uppföljning sker inom ordinarie processer och vartannat år gör stadsledningskontoret en bedömning av stadens arbete med mänskliga rättigheter. Målen omfattar bland annat att stadens medarbetare ska ha god kunskap om romers rättigheter och utsatthet, att romer ska nås av information om stadens service samt att romer ska ges inflytande i frågor som berör dem.

Handlingsplanen är ett verktyg för att säkerställa att romers rättigheter respekteras och att deras livsvillkor förbättras i praktiken.

Förvaltningen är positiva till Handlingsplanen för romsk inkludering 2030 och uppskattar struktur och koppling till MR-

programmets fokusområden. Samtidigt medför flera handlingsplaner ett stort antal styrdokument för stadens verksamheter att förhålla sig till, och många olika mål att arbeta med och följa upp.

Förvaltningen önskar en ökad tydlighet och konkretisering gällande vilka förväntningar som finns för de särskilt ansvariga nämnderna under respektive fokusområde. Förvaltningen ser fördelar med att kommunstyrelsen samordnar arbetet med handlingsplanen då fackförvaltningar saknar mandat för styrning. Framförallt kopplat till öppna samråd, för att öka likställighet och tydlighet i stadens dialog med romska grupper.

Förvaltningen föreslår att begreppet minoritetsstress lyfts in tydligare i planen, särskilt inom fokusområdet kunskap och information. Slutligen delar förvaltningen handlingsplanens syn på att en förutsättning för att stadens medarbetare ska kunna arbeta i enlighet med program och handlingsplaner är att de får mer kunskap om mänskliga rättigheter och romsk inkludering.

Socialförvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens svar på remissen.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har skickat en remiss till socialnämnden för besvarande. Övriga remissinstanser är bland andra de flesta facknämnder i Stockholms stad, föreningar för den nationella minoriteten romer, Region Stockholm, Diskrimineringsombudsmannen och några utvalda kommuner. Remissvaret ska vara kommunstyrelsen tillhanda den 25 oktober 2025.

Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna (MR-programmet) beslutades av kommunfullmäktige 2024-12-16. Programmet fungerar som paraply för sex tillhörande handlingsplaner, varav en är *Handlingsplan för romsk inkludering 2030*, som ersätter *Stockholms stads strategi för romsk inkludering 2018–2022*. Det finns även en *Handlingsplan för nationella minoriteter och urfolket samernas rättigheter 2030*.

Syftet med MR-programmet är en öppen, jämlik och jämställd stad, fri från alla former av diskriminering och rasism. Arbetet med att uppnå målet med MR-programmet och dess handlingsplaner är nära kopplat till stadens demokratiarbete och arbetet med att uppnå FN:s globala hållbarhetsmål i Agenda 2030 med fokus på principen Lämna ingen utanför.

Ärendet

Stockholms stads *Handlingsplan för romsk inkludering 2030* syftar till att säkerställa att romer med stadigvarande vistelse i kommunen

har likvärdiga möjligheter som övriga invånare. Det övergripande målet är att romer ska ha lika tillgång till mänskliga rättigheter, kunna leva ett liv fritt från diskriminering och ha reellt inflytande över sin livssituation. Handlingsplanen utgår från den nationella strategin och EU-kommissionens strategiska ramverk för romsk inkludering och har tagits fram i dialog med romska företrädare.

Ansvarsfördelning och uppföljning

Varje resultatmål i handlingsplanen innehåller information om särskilt ansvariga nämnder och bolagsstyrelser (se tabeller nedan).

Förskolenämnden, socialnämnden och äldre- och vårdnämnden har ett särskilt ansvar att stödja och samordna stadsdelsnämndernas arbete med målen inom sina respektive verksamhetsområden.

Samtliga nämnder ska ha en kontaktperson gentemot kommunstyrelsen för arbetet med romsk inkludering. I kontaktpersonens uppdrag ingår att vid behov bistå kommunstyrelsen med information om nämndens arbete med romsk inkludering, till exempel i anslutning till kommunstyrelsens samråd eller olika myndigheters uppföljningsarbete.

Uppföljning i nämnder och bolag sker i samband med ordinarie uppföljningsprocesser, där resultat och utmaningar i arbetet med romsk inkludering ska synliggöras. Vartannat år gör stadsledningskontoret en bedömning av stadens arbete med mänskliga rättigheter.

Fokusområden, mål och ansvarig

Handlingsplanen utgår från MR-programmets tre fokusområden.

- Kunskap och information
- Velfärd och service
- Delaktighet och inflytande

Till varje fokusområde finns ett antal mål uppdelade i effektmål och resultatmål. Effektmålen beskriver den övergripande och långsiktiga förändring som eftersträvas. Resultatmålen är den direkta förändring som ska genomföras i stadens verksamheter. Respektive nämnd och bolagsstyrelse ska ta fram aktiviteter för att uppnå målen.

Fokusområde: Kunskap och information

Stockholms stads program för mänskliga rättigheter betonar vikten av att stadens verksamheter har grundläggande kunskap om nationella minoriteter inklusive romsk inkludering.

Handlingsplanen lyfter fortsatt stora behov av insatser för att säkerställa att medarbetare har god kunskap om romers levnadsvillkor, rättigheter och utsatthet för antiziganism. Även uppsökande insatser som riktar sig direkt till romer, med syfte att sprida korrekt information om deras rättigheter som nationell minoritet samt ge vägledning kring hur de kan ta del av stadens välfärd och service bedöms som fortsatt viktiga. Både intern kompetenshöjning och uppsökande arbete bedöms som avgörande för att främja likvärdigt bemötande och tillgång till stöd.

Inom fokusområdet finns två effektmål och tre resultatmål:

Effekt-/resultatmål	Ansvarig
Effektmål 1: Stadens medarbetare bemöter romer respektfullt och anpassat efter individens behov.	
Resultatmål: Stadens medarbetare har goda kunskaper om romers levnadsvillkor och utsatthet för antiziganism och hur detta kan samspela med andra diskrimineringsgrunder.	Samtliga nämnder och bolagsstyrelser.
Resultatmål: Staden medarbetare har goda kunskaper om romers rättigheter som nationell minoritet och vad det innebär för verksamheternas skyldigheter.	Samtliga nämnder och bolagsstyrelser.
Effektmål 2: Staden når romer med information om deras rättigheter och om stadens utbud av välfärd och service.	
Resultatmål: Stadens verksamheter arbetar uppsökande för att nå målgruppen med information om deras rättigheter samt med stöd och vägledning om stadens verksamheter.	Arbetsmarknadsnämnden, förskolenämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden , utbildningsnämnden, äldrenämnden, stadsdelsnämnderna, Bostadsförmedlingen i Stockholm AB och bostadsbolagsstyrelserna.

Fokusområde: Velfärd och service

Stockholms stads MR-program betonar att velfärd och service ska utformas så att mänskliga rättigheter respekteras. För att stärka romsk inkludering krävs att verksamheter anpassas efter målgruppens behov och erbjuder ett likvärdigt och respektfullt bemötande. Romer i Stockholm möter fortfarande diskriminering och antiziganism, vilket påverkar deras tillgång till stadens velfärd och service. För att säkerställa att romer får stöd på lika villkor krävs att stadens verksamheter, där socialtjänst och skola lyfts fram som särskilt viktiga arbetsområden, arbetar normkritiskt och målgruppsanpassat. Det innebär att insatser utformas utifrån romers behov och livsvillkor samt att bemötandet präglas av respekt och förståelse.

Staden erbjuder redan flera riktade insatser, såsom romska brobyggare, läsläsningsgrupper, öppna förskolor och mötesplatser där romer kan få information, stöd och gemenskap. För att öka tilliten och tryggheten behöver fler förvaltningar och bolag ta ansvar för att utveckla inkluderande arbetssätt. Det kan handla om att undanröja hinder, synliggöra romsk kultur och språk samt säkerställa att velfärden når alla oavsett bakgrund.

Inom fokusområdet finns två effektmål och sex resultatmål:

Effekt-/resultatmål	Ansvarig
Effektmål 1: Staden säkerställer romers lika tillgång till förskola, skola, idrott, kultur och fritid, socialtjänst, äldreomsorg, bostad och arbetsmarknadsinsatser som övriga stockholmare.	
Resultatmål: Stadens verksamheter identifierar och vidtar åtgärder mot eventuella normer och arbetssätt i verksamheten som riskerar att exkludera romer.	Samtliga nämnder och bolagsstyrelser.
Resultatmål: Stadens verksamheter undersöker behov av, utvecklar och utvärderar målgruppsanpassade arbetssätt.	Arbetsmarknadsnämnden, förskolenämnden, kulturnämnden, socialnämnden , utbildningsnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnderna.
Resultatmål: Stadens verksamheter har långsiktiga samarbeten med det romska civilsamhället kring åtgärder som bidrar till romers lika tillgång till velfärd och service samt genomför insatser som underlättar för det	Idrottsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden och stadsdelsnämnderna.

romska civilsamhället att söka olika former av föreningsstöd.	Tjänsteutlåtande Dnr SOF 2025/572 Sida 6 (9)
Effektmål 2: Verksamheter och offentliga miljöer i staden är trygga för romer.	
Resultatmål: Stadens verksamheter undersöker och vidtar åtgärder utifrån vad som skapar trygghet för romer i stadens verksamheter och offentliga miljöer	Arbetsmarknadsnämnden, fastighetsnämnden idrottsnämnden, kulturnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, stadsdelsnämnderna och bostadsbolagsstyrelserna.
Resultatmål: Stadens verksamheter utvecklar mötesplatser för romer.	Kulturnämnden och stadsdelsnämnderna.
Resultatmål: Stadens verksamheter synliggör – både fysiskt och digitalt – kunskap och förståelse för romers behov och utsatthet.	Arbetsmarknadsnämnden, förskolenämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden , utbildningsnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnderna.

Fokusområde: Delaktighet och inflytande

Stockholms stad ansvarar för att säkerställa romers rätt till delaktighet och inflytande i frågor som berör dem. Delaktighet ses inte bara som en rättighet utan också som ett verktyg för att bygga tillit, öka förståelsen för romers livssituation och stärka stadens utvecklingsarbete. Staden har under lång tid erbjudit samråd med romer, både centralt och inom olika nämnder. För att skapa tydlighet inrättades 2024 Kommunstyrelsens råd för nationella minoriteters rättigheter vars funktion ska utvärderas efter två år.

Utöver samråd bör stadens verksamheter också inhämta erfarenheter från romer som deltar i olika insatser, exempelvis via brobyggare, modersmålsundervisning eller mötesplatser. Denna inhämtning kan ske genom dialog, enkäter eller intervjuer och utgöra ett viktigt komplement till det strukturerade samrådet.

Inom fokusområdet finns två effektmål och två resultatmål:

Effekt-/resultatmål	Ansvarig	Tjänsteutlåtande
Effektmål 1: Romer har delaktighet och inflytande i frågor som berör dem		
Resultatmål: Stadens verksamheter säkerställer delaktighet och inflytande genom samråd utifrån stadens Struktur för delaktighet och inflytande för nationella minoriteter, samt utifrån romers behov och önskemål.	Kommunstyrelsen, arbetsmarknadsnämnden, förskolenämnden, kulturnämnden, socialnämnden , utbildningsnämnden, äldrenämnden och samtliga stadsdelsnämnder.	Dnr SOF 2025/572 Sida 7 (9)
Effektmål 2: Verksamheter som möter invånare har god kunskap om romers upplevelser av stadens välfärd och service.		
Resultatmål: Staden inhämtar systematiskt erfarenheter från individer som nyttjar verksamheter som berör romer och vidtar åtgärder utifrån det.	Arbetsmarknadsnämnden, kulturnämnden, utbildningsnämnden och samtliga stadsdelsnämnder.	

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom socialförvaltningens avdelning för strategi och utveckling. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet 15 oktober 2025. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 16 oktober 2025.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ställer sig positiv till den föreslagna handlingsplanen för romsk inkludering 2030. Arbetet med en öppen, jämställd stad fri från diskriminering och rasism behöver prioriteras och vara likställt i hela staden, och därför är central samordning och stöd betydelsefullt. Handlingsplanen har en tydlig struktur och det underlättar att den utgår från samma fokusområden som MR-programmet.

Sammanlagt tas sex olika handlingsplaner fram kopplat till MR-programmet, vilket innebär ett stort antal styrdokument för stadens verksamheter att förhålla sig till, och många olika mål att arbeta med och följa upp. Förvaltningen håller med om vikten av att lyfta fram olika perspektiv i MR-arbetet, men efterlyser samtidigt stadsövergripande samordning och stöd i implementering och uppföljning av MR-programmet och tillhörande handlingsplaner.

Ansvarsfördelning och samordning

Förvaltningen önskar en ökad tydlighet och konkretisering gällande vilka förväntningar som finns för de särskilt ansvariga nämnderna under respektive fokusområde. När flera facknämnder är särskilt ansvariga tillsammans finns det en risk för otydliga arbetsprocesser, framförallt då det saknas mandat för styrning.

I handlingsplanen framkommer att socialnämnden tillsammans med förskolenämnden och äldrenämnden är särskilt ansvariga för att stödja och samordna stadsdelsnämndernas arbete att nå målen enligt

handlingsplanen.¹ Förvaltningen ser att *Handlingsplanen för romsk inkludering 2030* kan behöva stadsövergripande styrning av flera skäl och förvaltningen föreslår därför att kommunstyrelsen fortsatt håller samman arbetet gällande handlingsplanens mål. Överlag finns behov av stadsövergripande samordning och stöd för att säkerställa att implementering och uppföljning av MR-programmets handlingsplaner blir likriktat över staden. Förvaltningen ser exempelvis behov av stadsgemensamma beslutandeforum för att hitta samsyn gällande rimliga avgränsningar och möjligheter med MR-programmet och handlingsplanen för romsk inkludering.

Det är inte specificerat att socialnämnden ska ha en särskild kontaktperson kopplat till de andra handlingsplanerna i MR-programmet, vilket skiljer sig gällande handlingsplanen för romsk inkludering. Förvaltningen ser ett behov av kontaktperson för handlingsplanen gällande alla nationella minoriteter för att få ett helhetsgrepp gällande arbetet för nationella minoriteters rättigheter.

Öppna samråd

I handlingsplanen framkommer att arbetsmarknadsnämnden, förskolenämnden, kulturnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden och äldre- och våldsbarnnämnden särskilt ansvarar för att regelbundet arrangera öppna samråd för romer. Det framkommer även att kommunstyrelsen håller ihop arbetet med det stadsövergripande råd som finns för nationella minoriteter. Förvaltningen ser fördelar med att kommunstyrelsen även samordnar arbetet med öppna samråd tillsammans med ovan nämnda nämnder då det finns behov av stadsövergripande samordning för att öka tydlighet och likställighet kring romsk inkludering i staden.

Minoritetsstress

Minoritetsstress är ett centralt begrepp i arbetet med mänskliga rättigheter. Begreppet är kopplat till den särskilda typ av stress som minoriteter på grund av strukturella ojämlikheter, stereotypa uppfattningar och medvetna eller omedvetna kränkningar kan uppleva.² Förvaltningen önskar att begreppet minoritetstress lyfts in tydligare i handlingsplanen och främst när det kommer till fokusområdet som rör kunskap och information.

Behov av utbildning

Förvaltningen delar handlingsplanens syn att en förutsättning för att stadens medarbetare ska kunna arbeta i enlighet med program och

¹ Handlingsplan för romsk inkludering 2030. Del av Stockholms stads MR-program (sida 5).

² D. Frost & I. Meyer. Minority stress theory: Application, critique, and continued relevance *Current opinion in Psychology*. 51:101579 (2023) Doi: 10.1016/j.copsyc.2023.101579.

handlingsplaner är att de får mer kunskap om mänskliga rättigheter och romsk inkludering. Förvaltningen ser här att det är viktigt med en central utbildning som är flexibel för att säkerställa att alla har samma kunskaper och information i ett övergripande perspektiv. Dessa utbildningar behöver sedan kompletteras utifrån verksamhetens olika förutsättningar och behov. Det är också viktigt att staden följer upp att utbildningen genomförs och vilka effekter utbildningen får. Socialförvaltningen erbjuder idag utbildningar i romsk inkludering enligt fastställt årshjul och dessa utbildningar belyser flera av målen i handlingsplanen samt bygger på socialstyrelsens material "I bemötande tar framtiden form".

Socialförvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens svar på remissen.

Veronica Carstorp Wolgast
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilagor

1. Text KS 2025/809 Tjänsteutlåtande - Handlingsplan för romsk inkludering
2. Handlingsplan för romsk inkludering 2030

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Carstorp Wolgast, Socialdirektör	2025-10-10
Lina Blombergsson, Avdelningschef	2025-10-10